

Opplegg til lesestund:

Kalde Klover

Ragnar Aalbu

TIPS:

- **La barna sitte i en halvsirkel foran deg.** Da kan alle se bildene i boka underveis i lesinga.
- **Lag en koffert eller boks** hvor du kan putte ting eller bilder som passer med boka du skal lese. Da kan dere snakke om disse tingene før dere begynner å lese.
- **Et lesestopp** er en pause du tar midt i lesinga. Det kan komme spontant, for eksempel når barna har et spørsmål eller oppdager noe i et bilde, eller det kan være planlagt av deg som leser høyt. Da kan dere snakke om det som skjer i boka sammen.

FØR LESING

Ting i kofferten

Mimelek til musikk

Samle noen dyreleker eller kosedyr i kofferten eller en trollmannshatt. Velg ut musikk på forhånd som passer til ulike dyr. Tips: Camille Saint-Saëns: «Dyrenes karneval». Her fins komposisjoner som kan passe, for eksempel «Elefanten», «Fugler», «Akvarium», «Høner og haner», «Skilpadden» m.fl.

Si: «Nå skal jeg trylle dere om til et dyr. Når musikken starter, skal du være det dyret og bevege deg til musikken. Når musikken stanser, må du stå helt, helt stille.»

Trekk opp ett dyr om gangen, slik at alle mimer samme dyr samtidig. Når du stanser musikken første gang, kan du legge hånda på skulderen til to – tre av barna (én om gangen), og spørre:

- Hva er bra med å være (*dyrenavnet, for eksempel fugl*)?

Sett på musikken igjen og la barna mime samme dyr litt til før du stanser musikken andre gang. Still spørsmål til to – tre andre barn:

- Hva kan være vanskelig når du er (*dyrenavnet, for eksempel fugl*)?

Gjenta samme mønster for hvert dyr.

Samtale

Se på forsiden sammen.

- Hva ser dere? (La barna beskrive hva de ser på bildet.)
- Kan noen lese hva boka heter? (Les selv hvis ingen av barna vil.)

- Hva er en klov? Hvilke vanlige dyr i Norge har klover? (I naturen: elg, hjort, rådyr, reinsdyr. Husdyr: sau, geit, ku, hest)

Les baksideteksten.

- Hvem er det som sier «jeg»? Hva slags dyr tenker dere at det er?
- Hva er det som er urettferdig?
- Vet dere om noen fugler som drar til Syden når det er høst og vinter?

Fuglenavn	Når flyr de fra Norge?	Hvor flyr de?	Når kommer de tilbake?
Gråtrost	September	Storbritannia og kontinentet	(mars) april - mai
Svarttrost	September - oktober	Storbritannia og det nordlige Frankrike	(mars) april - mai
Bokfink	September	Vest-Europa	mars - april
Linerle	August - september	Sør-Europa og Nord-Afrika	mars - april
Gjøk	(august) - september	Afrika syd for Sahara	mai - juni
Grågås	september (- oktober)	Spania	mars - april
Rødnebbterne	august - september (- oktober)	Antarktis	mai - juni

Se flere her: https://no.wikipedia.org/wiki/Liste_over_Norges_trekkfugler

Se på innsidepermene sammen:

- Hva ser dere på den første innsidepermen?
- Hva ser dere på den andre?
- Hva er likt? Hva er forskjellig?
- Hva tror dere boka handler om?

LESESTOPP UNDERVEIS

Til alle lesestopp: Hva ser dere i bildet? Hva tror dere kommer til å skje videre? NB! Lesestoppene er bare forslag. Noen ganger kan det være fint å lese hele boka gjennom først uten å stoppe, og deretter gå tilbake for å samtale om noen av oppslagene.

Oppslag 1 – Reinsdyret lengter

- Hva lengter Reinsdyret etter?
- Hvorfor vil Reinsdyret reise til Syden?

Oppslag 2 og 3 – Hva gjør reinsdyr når snøen kommer?

- Hva synes Reinsdyret om snø og vinter? Hva liker Reinsdyret å gjøre?
- Hva gjør de andre reinsdyra?

- Hva liker dere å gjøre når det er snø og vinter?

Oppslag 4, 5 og 6 – Reinsdyret tenker på Rudolf og julenissen

- Hva tenker Reinsdyret om Rudolf og julenissen?
- Hva sier onkel Ingvar om julenissen?
- Hvem snakker sant, Reinsdyret eller onkel Ingvar? Sier noen av dem noe som dere ikke er enig i? Hvis ja, hvorfor er dere ikke enige?

Oppslag 7, 8 og 9 – Reinsdyret søker råd hos Ugla for å lære å fly

- Ugla sier: «På en måte kan alle fly. Helt til de lander.» Har dere klart å fly noen gang? Har dere gjort noe som nesten er som å fly? Hva likner mest på å fly:
 - å hoppe eller stupe fra stupebrett (1-meter'n, 5-meter'n, 10-meter'n); «Dødsing»
 - å hoppe på trampoline
 - å huske
 - å svømme under vann
 - å sykle veldig fort
 - å løpe veldig fort
 - å stå på ski ned en bakke
 - å ake
 - skating
 - andre ting?
- Hvilke av tingene over må man øve på for å bli god? Hva er smart å kunne for å bli god?

Oppslag 10, 11 og 12 – Reinsdyret øver

- Hvilke råd gir Ugla til Reinsdyret? Er rådene bra? Hvorfor? / Hvorfor ikke?
- Kan noen av rådene passe til andre ting man skal lære seg? (Se lista over)

Oppslag 13 og 14 – Ugla er uenig med onkel Ingvar

- Hva er Ugla uenig i? Hva sier egentlig onkel Ingvar?
- Er dere enige eller uenige i meningene til onkel Ingvar? Hvorfor? / Hvorfor ikke?

Oppslag 15 – Ugla forteller om Syden

- Hva tror dere kommer til å skje? Tror dere Reinsdyret lærer å fly?
- Hvor er Syden? Hvilke land ligger i Syden? Hvor langt må man reise for å komme dit? Hva er et annet ord for «syd»? (*sør*) Hva heter den motsatte retningen? (*nord*) Hva heter de andre himmelretningene? (*øst* og *vest*).
- Hvor ligger Flekkefjord? I forhold til der dere er nå? (*sør* for, *nord* for, *øst* for, *vest* for ...)

Oppslag 16 - 17 – Øvelse gjør mester

- Tenk på noe du har øvd mye på og som du har blitt god til. Vis med kroppen hva du har øvd mest på for å bli god.

- Er det noe du har øvd på som likner på det Reinsdyret øver på?
- Har du hatt en skikkelig bra trener eller en venn som har lært deg lure triks for å bli god?
- Hva tror dere er det lureste trikset til Ugla, det som det ikke helt går an å lese fordi det er bak treet, og som derfor er litt hemmelig?

Oppslag 18 - 20 – Reinsdyret og Ugla flyr til Norges Lanzarote

- Hvordan tror dere Reinsdyret har det når han endelig flyr av sted til Syden?
- Hvem flere er i Syden sammen med Reinsdyret og Ugla?

ETTER LESING

Etter at hele boka er lest ferdig

- Hva liker dere med denne boka? Hvorfor?
- Hvorfor tror dere forfatteren har skrevet og tegnet denne boka?

LEK UTE: Skygge reinsdyret

En er «reinsdyr» og løper gjennom skogen med alle i flokk etter seg, stopper, lukker øynene og teller høyt til for eksempel 20. Da skal alle gjemme seg så nær «reinsdyr» som mulig. «Reinsdyret» har ikke lov til å flytte seg fra stedet hvor han/hun stoppet og telte, men skal finne flest mulig av de andre derifra. Hvem blir oppdaget? På signal kommer alle fram, og den som har gjemt seg nærmest «elgen» uten å bli oppdaget, leder leken neste gang.

Variant: «Reinsdyret» kan stå stille og telle høyt uten å løpe først.

LAGE RIMEVERS TIL SANG OM DYR

Syng sangen til Lillebjørn Nilsen, «Det var en gris som spiste is», og lag egne vers med rim om dyr som gjør uvanlige ting.

Det var en gris som spiste is

Er d'ikke rart, er d'ikke rart

Det var en gris som spiste is

Jeg tror d'ikke før jeg får se det

Lag et vers om reinsdyret og ugla først. Det er lov å lage tullerim, altså bruke ord som ikke har en betydning på norsk, for eksempel «Det var en elg som elsket en pelg» ... Ha gjerne med noen kosedyr eller lekedyr med dyrenavn som er enkle å rime til. Ta ett og ett dyr ut fra en eske, pose eller koffert og snakk sammen først:

- Hvilket dyr er dette?
- Hvilke ord rimer på ... (dyrenavnet)?

- Hva slags vers kan vi lage om dette dyret?

Bruk forslagene som kommer fra barna, skriv dem gjerne ned og heng opp et sted etterpå, kanskje på en plakat der barna kan lime på tegninger som illustrerer dyra og det de gjør, rundt teksten.

Noen eksempler:

- Det var en rein som alltid var sein ...
- Det var en ugle som ville smugle ...
- Det var en elg som dansa hver helg ...
- Det var en veps som møtte en kreps ...
- Det var en høne som likte å skrøne ...
- Det var en katt som var i en hatt
- Det var en hai som la til kai
- Det var en nise som dikta ei vise
- Det var ei bille som likte å grille
- Det var en hane som likte å glane
- Det var en maur som bodde i en staur
- Det var en hval som var helt gal

Rein

Latinsk navn: *Rangifer rangifer*

Vekt: Han – bukk 90-270 kg. Hun – simle 70-100 kg

Kjennetegn: Gråbrun, strihåret pels om sommeren. Tykkere, lysebrun pels med store hvite felt om vinteren. Både bukk og simle har gevir. Ingen andre klovdyr har det.

Føde: Planteeter. Gress og urter om sommeren. Om vinteren mest reinlav eller reinmose, som mange kaller det. Den spiser tørt gress og kvister også. Det er viktig for reinen å spise mye om sommeren da det er vanskelig å finne lav om vinteren.

Bra å vite: Lever i flokk. Lange vandringer. For mange tusen år siden, etter istiden, var det villrein over hele Nord-Europa. I dag er det villrein bare i Sør-Norge. Villreinen lever nesten hele livet på snaufjellet.

Opplaget er laget av Toril Hægeland, universitetslektor ved OsloMet, 2024.